

Asia: VN/1660/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta luonnonsuojeluasetukseksi (valtioneuvoston asetus) - ruotsinkielinen käännös lisätty

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

4 § Ilmoitus Natura 2000 –alueeseen vaikuttavasta toimenpiteestä

Asetusluonnoksen 4 §:ssä annetaan tarkentavia ohjeita Natura 2000 -alueeseen vaikuttavasta toimenpiteestä ilmoittamiseen. ELY-keskus ehdottaa 4 §:ää muokattavan niin, että velvoite liittää ilmoitukseen kartta sisällytetään yksiselitteisyyden vuoksi jo 1 momentin kohtaan 2. Näin ollen 2 momentti olisi tarpeeton.

5 § Suojellut luontotyypit ja 6 § Tiukasti suojellut luontotyypit

ELY-keskus pitää suojeltujen luontotyyppien ominaispiirteiden ja uhkaavien toimenpiteiden kuvaamista hyvänä lisäyksenä, koska tällainen tarkastelu puuttuu nykyisin ja -asetuksen osalta kokonaan. Luontotyyppien kuvaaminen selventää säännöksen tulkintaa ja parantaa suojelun toteutusta.

Luonnonsuojelulain 64 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä lainkohdan 1 momentissa tarkoitettujen luontotyyppien määrittelyperusteista. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan asetusluonnoksen pykälät sisältävät kuitenkin huomattavan paljon sellaista kuvailua, jota ei ole luettavissa luontotyyppien määrittelyperusteiksi. Asetuksen toimeenpanon kannalta luontotyyppikuvausten täsmällisyys on ehdottoman tärkeää. Toisaalta luontotyyppin sisäisen vaihtelun kuvaaminen on oleellista. ELY-keskuksen mukaan kuitenkin tulisi välttää tarpeettoman

pitkää kuvailua, jotta asetuksen toimeenpanijalle syntyy selkeä kuva siitä, mitä tekijöitä kutakin luontotyyppiä määriteltäessä tulee tarkastella.

ELY-keskus pitää kyseenalaisena, tuleeko luontotyyppien määrittelyperusteiden sisältää lyhyttä hoitotarpeen mainintaa tarkempia kuvauksia siitä, minkälaista hoitoa ne tarvitsevat, esimerkiksi ”Kuivina ja paahteisina ympäristöinä kedoille riittää lyhytjaksoinen eikä välttämättä vuosittain toistuva laidunnus tai niitto.” Lisäksi ELY-keskus kiinnittää huomiota määrittelyperusteiden näkökulmasta epäolennaiseen kuvailuun, kuten ”dyynien avoimuus ja hiekkapaljastumat ovat tärkeitä lukuisille harvinaisille hyönteislajeille”. Epäselvät ja epäolennaiset kuvailut johtavat helposti tulkintaongelmiin, mikä ei osaltaan helpota suojelutavoitteiden saavuttamista.

ELY-keskus huomauttaa, että merkittävä osa Suomen tulvametsistä sijaitsee Lapissa. Lapin tulvametsille on ominaista hieskoivuvaltaisuus. Asetusluonnoksen kuvaus ei riittävällä tavalla huomioi lajiston pohjois-etelä-suuntaista vaihtelua. Sama vinouma on myös Natura-luontotyyppioppaassa. Asetusluonnoksen luontotyyppikuvaus jättää epäselväksi, ovatko mm. Lapin suurten, säännöstelemättömien jokien rantojen hieskoivuvaltaiset tulvametsät asetuksen tarkoittamaa luontotyyppiä. Tulvametsän kenttäkerroksessa on tyypillisesti heiniä, saroja ja ruohoja, kuten asetusluonnoksessa mainitaan. Myös pohjakerroksen sammalettomuus tulisi mainita määrittelyperusteissa.

Harjumetsien valorinteiden osalta ELY-keskus pyytää täsmentämään, tuleeko asetuksen tarkoittamilla luontotyypeillä olla harjulajeja. Tämä on olennainen tarkennus nimenomaan Lapin näkökulmasta, koska suurin osa harjulajistosta ei levinneisyytensä puolesta esiinny Lapissa.

ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että tunturialueen kalkkikalliot on rajattu pois asetusluonnoksessa. Perustelumuiostiosta ei löydy tähän syytä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan asetuksessa ei tulisi tehdä kyseistä rajausta, vaan tunturialueen kalkkikalliot lisätään luontotyyppien määrittelyperusteita koskeviin kuvauksiin. Kalkkikallioiden määrittelyperusteita tulisi täsmentää. Asetuksen toimeenpanon kannalta jää epäselväksi, miten käytännössä todetaan, että esiintymät ovat ”osin tai kokonaan kalsiittisen kalkkikiven ja dolomiitin muodostamia”. Yleensä luontotyyppiselvityksiä tekevät biologit, mutta tässä kivilajimäärityksen näyttää tekevän geologi.

Samat huomiot koskevat serpentiinikallioiden määrittämistä. Tiukasti suojeltujen luontotyyppien osalta serpentiinikasvilajiston tunnistamisen haasteet asiantuntijallekin on perustelumuiostiosta todettu. Asetusluonnoksessa tiukasti suojeltujen luontotyyppien määrittelyperusteita on jo osaltaan avattu. Esimerkiksi määrittely siitä, minkälainen kohde voidaan lukea yhdeksi esiintymäksi, on oleellinen asetuksen toimeenpanon kannalta. Perustelumuiostion mukaan ympäristöministeriö antaa ELY-keskuksille ohjekirjeen tiukasti suojeltujen luontotyyppien tunnistamisesta ja maanomistajien tiedottamisesta. ELY-keskus pitää menettelyä kannatettavana, kun kyseessä on niin viranomaisille kuin maanomistajille varsin haasteellisen luontokohteen suojelu.

11 § Toistuvasti samaa pesää käyttävät eläinlajit

Pykälässä luetellaan toistuvasti samaa pesää käyttävät lintulajit ja se annetaan lain 70 §:n 3 momentin nojalla. Perustelumuihistiosta ei ilmene miten ehdotuksessa on päädytty kyseisiin lajeihin.

ELY-keskus viittaa Suomen ympäristökeskuksen 4.10.2017 Varsinais-Suomen ELY-keskukselle toimittamaan raporttiin Suomessa pesivien lintu-lajien pesä- ja pesäpaikkauskollisuus, joka kattaa huomattavasti laajemman listauksen säännöllisesti samoissa pesissä peräkkäisinä vuosina pesivistä lajeista sekä isokokoisista petolinnuista, jotka käyttävät pesimäreviirillään sijaitsevia useitakin pitkäikäisiä pesiä vaihtelevasti eri vuosina. Selvityksessä esiteltyjen lajien pesät säilyvät yleensä tunnistettavina pesimäkaudesta toiseen. SYKEN listauksessa olevia lajeja, jotka asetusluonnoksesta puuttuvat ovat mm. hiirihaukka, kanahaukka ja muuttohaukka, pöllöistä huuhkaja, lehtopöllö ja viirupöllö. ELY-keskuksen tiedossa on, että SYKE on päivittänyt em. vuoden 2017 raporttia, ja senkin vuoksi on erittäin välttämätöntä, että listausta tarkistetaan ja perustelumuihistiossa avataan valintaperusteet.

ELY-keskus pitää lisäksi ristiriitaisena, että luonnonsuojelulain 73 §:n mukaisen pesäpuun suojaan nauttivista suurista petolinnuista muut ovat asetusluonnoksen listalla, mutta sääksi sieltä puuttuu. ELY-keskus pitää välttämättömänä, että lajiluettelo tarkistetaan, ja perustelumuihistiossa tuodaan esille myös lajikohtaiset perustelut. Tärkeää on myös tuoda esille se, että muiden kuin pykälässä lueteltavien lintulajien pesä saattaa olla ympäristövuotisesti rauhoitettu. Perustelumuihistio jättää nykymuodossaan epäselväksi, millä perusteella valinta on tapahtunut ja siksi puutteellinen listaus saattaa johtaa joidenkin suojeltavien lajien pesien tuhoutumiseen.

13 § Korvausten jaksottaminen

Luonnonsuojelulain 115 §:ssä säädetään korvausten jaksottamisesta. Asetusluonnoksessa on viitattu virheellisesti 54 §:ään, joka koskee poikkeamista yksityisen luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksistä.

Luontoympäristöyksikön päällikön sijaisena ylitarkastaja Ari Neuvonen

Ympäristölakimies Pirkko Posio

Posio Pirkko
Lapin ELY - Luontoympäristöyksikkö